

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292. Ефективна економіка. 2025. № 12.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.12.105>

УДК 330.32:656

М. І. Виклюк,

*к. е. н., доцент, доцент кафедри менеджменту, ЛНУ імені Івана Франка,
науковий співробітник ІРД НАНУ*

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-6039-2515>

М. С. Вовк,

аспірант, ПВНЗ «Європейський університет»

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0007-2545-9490>

В. О. Марунчак,

аспірант, ЛНУ імені Івана Франка,

OORCID ID: <https://orcid.org/0009-0005-0845-7106>

С. О. Мрихін,

аспірант, ПВНЗ «Європейський університет»

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0003-2727-9435>

**ОСОБЛИВОСТІ БЮДЖЕТНОГО ІНВЕСТИВАННЯ В УМОВАХ
ВІЙНИ: СУЧАСНІ ІНІЦІАТИВИ ДЛЯ СУБ'ЄКТІВ СІЛЬСЬКОГО
ГОСПОДАРСТВА**

M. Vykliuk,
PhD, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Management,
Ivan Franko National University of Lviv,
Researcher Dolishniy Institute of Regional Research of NAS of Ukraine

M. Vovk,
Graduate student, European University

V. Marunchak,
Graduate student, Ivan Franko National University of Lviv,

S. Mrykhin,
Graduate student, European University

PECULIARITIES OF BUDGET INVESTMENT IN WARTIME: MODERN INITIATIVES FOR AGRICULTURAL ENTITIES

Досліджено особливості бюджетного інвестування в Україні та практики реалізації державних програм фінансової підтримки суб'єктів сільського господарства в умовах війни. Відзначено, що наявність достатньої кількості інвестиційних ресурсів для фінансування суб'єктів галузі є ключовим фактором у зменшенні залежності суб'єктів від зовнішніх джерел фінансування та створенні фінансових стимулів для їх підприємницької активності в умовах постійного неспокою та невизначеності. Розглянуто урядові ініціативи підтримки суб'єктів сільськогосподарського бізнесу, які успішно реалізуються в умовах військової економіки через спеціальні механізми бюджетного фінансування інвестиційних проєктів та програм розвитку (спільна програма Уряду України та ЄС «FinancEast», Державна програма «Доступні кредити 5-7-9»; Державна програма «Доступний факторинг»; Державна програма «Доступний фінансовий лізинг 5-7-9»). Здійснено критичний аналіз державних програм підтримки суб'єктів сільського господарства: особливості, програмні результати та проблеми реалізації програм.

The features of budget investment in Ukraine and the practice of implementing state programs of financial support for agricultural entities in wartime conditions have been studied. It has been noted that the availability of sufficient investment resources to finance the entities of the industry is a key factor in reducing dependence of entities on external sources of financing and creating financial incentives for their entrepreneurial activity in conditions of constant unrest and uncertainty. Government initiatives to support agricultural business entities have been considered, which are gradually being implemented in the conditions of a war economy through special mechanisms for implementing budget financing of investment projects and development programs: a project with the joint participation of the Government of Ukraine and the IBRD "Program "Acceleration of Private Investments in Agriculture"; a joint program of the Government of Ukraine and the EU "FinancEast", the State Program "Affordable Loans 5-7-9"; the State Program "Affordable Factoring"; the State Program "Affordable Financial Leasing 5-7-9". The need for effective use of budget resources in the process of practical implementation of investment programs and joint projects of the Government of Ukraine and international partners has been noted. It has been noted that agricultural entities enjoy the highest priority from the state in terms of their financing. A critical analysis of state support programs has been carried out: funding criteria, program results, and existing problems in program implementation. Among the problems noted was the excessive expansion of programs for lending to large businesses, which led to the loss of its original content (financing medium-sized and micro businesses) and caused a loss of effectiveness in individual programs and their primary target investment focus. Several measures have been proposed to improve the effectiveness of state programs, including: focusing limited resources on projects that need support the most; developing clearer criteria for different purposes of lending programs for large and small/medium businesses; expanding the practice of compensating interest on preferential loans received from local budgets; increasing the

effectiveness of state support for lending to the industry through a combination of various financing instruments (affordable loans, affordable financial leasing 5-7-9%, affordable factoring, regional development programs, international grant projects, etc.).

Ключові слова: *бюджетні інвестиції, інвестиційні інструменти, пільгові кредити, інвестиційна підтримка бізнесу, державна програма, суб'єкти сільського господарства.*

Keywords: *budget investments, investment instruments, preferential loans, investment support for business, state program, agricultural entities.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. В умовах воєнної економіки важливим джерелом фінансування та підтримки бізнесу є інвестиції. Особливо актуальним є залучення інвестицій за допомогою бюджетних програм розвитку. Це сприяє відновленню діяльності суб'єктів господарювання через підтримку підприємницької активності і створює можливості для їх подальшого функціонування у післякризовий період. Варто відзначити, що військова економіка ініціювала нові виклики та пріоритети у реалізації бюджетних програм для бізнесу та напрями інвестування. Слушно відзначають відчизняні науковці О. Городей, О. Новицька та А. Левонюк, що «...в контексті військових дій бюджетне інвестування набуває особливого значення, оскільки стає стратегічною складовою для відновлення економіки, зміцнення інфраструктури та забезпечення життєво важливих секторів...» [1, с.258].

Серед пріоритетів Урядом України визначено галузь сільського господарства, яка потребує нового підходу до функціонування та адаптивної стратегії розвитку в умовах невизначеності та війни. А наявність достатньої кількості інвестиційних ресурсів для фінансування суб'єктів галузі є ключовим фактором у зменшенні залежності суб'єктів від зовнішніх джерел

фінансування та створенні фінансових стимулів для їх підприємницької активності в умовах постійного неспокою та невизначеності. Зазначене потребує ефективного використання бюджетних ресурсів у процесі практичної реалізації інвестиційних програм та спільних проєктів уряду України та міжнародних партнерів. Ефективна реалізація інвестиційних заходів сприяє задоволенню потреб бізнесу у необхідних фінансових ресурсах та акценті на можливостях відновлення та довгострокових перспективах розвитку сільського господарства України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження бюджетних програм підтримки підприємницької активності та їх вплив на функціонування суб'єктів сільського господарства представлено у ряді наукових праць та аналітичних звітів. Заслугують уваги наукові напрацювання та практичні рекомендації, акцент в яких зроблено на особливостях бюджетних інвестицій, механізмах реалізації інвестиційних програм, фінансовій ефективності реалізації програм, стратегічних пріоритетах та сферах реалізації (О. Городей, О. Новицька, А. Левонюк [1], А. Пілько, Р. Трухим [2], Зелінська О. [3], Я. Жаліло, Н. Бахур, А. Головка [4] та ін). Однак, означена проблематика впродовж тривалого часу перебуває у полі зору науковців та практиків і залишається відкритою для обговорення, потребує подальшої аналітичної оцінки та практичних рекомендацій щодо впровадження ефективних та адаптивних заходів з метою забезпечення економічної активності суб'єктів сільського господарства в умовах військової економіки та у повоєнний період.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета статті полягає у дослідженні особливостей бюджетного інвестування в Україні та практики реалізації сучасних програм фінансової підтримки для суб'єктів сільського господарства в умовах війни.

Виклад основного матеріалу дослідження. Бюджетні інвестиції – це встановлені чинним законодавством обсяги коштів з державного та місцевого бюджетів, котрі призначені для реалізації інвестиційних програм або

проектів. Мета бюджетних інвестицій полягає у забезпеченні розвитку реального економічного сектора і соціальної сфери, сприяє підвищенню рівня матеріального благополуччя населення, забезпечує матеріально-технічну базу соціальної сфери та стимулює інноваційні процеси для економічного зростання в державі та її галузях.

Вітчизняна практика розглядає наступні механізми реалізації бюджетного фінансування інвестиційних проектів та програм розвитку [1, с.259]: міжбюджетні трансферти (субвенції, дотації); бюджетні капітальні інвестиції; угоди щодо регіонального розвитку; державні програми, що реалізуються за кошти фонду розвитку підприємництва (ФРП), місцевих бюджетів та державного бюджету, бюджетної підтримки ЄС, МБРР та міжнародних партнерів тощо.

Протягом багатьох років державна підтримка сільського господарства України зазнавала значних змін. Раніше це були невеликі обсяги прямої державної підтримки та непрямі методи, що реалізовувались через спеціальний режим оподаткування ПДВ, податку на прибуток, земельного податку тощо. Сьогодні ж переважає бюджетне фінансування, що визначає порядок витрачання бюджетних коштів і регламентується окремими постановами КМУ та розробленими діючими інвестиційними та кредитними програмами. Загалом, механізм державної підтримки сільгоспвиробників, обсяги, напрями та умови державної фінансової підтримки спрямовані на їх підтримку в умовах війни. Основні положення та порядок надання такої підтримки регулюються Законом України «Про державну підтримку сільського господарства України» [5].

Серед ініціатив фінансової підтримки сільського господарства варто відзначити проект за спільної участі Уряду України та МБРР «Програма «Прискорення приватних інвестицій у сільське господарство», що реалізовується впродовж 2020-2024 рр. У межах проекту реалізовувалося ряд програм, що охоплювали кредитування сільськогосподарських виробників та участь у грантових проектах. Мета цієї програми полягала у сприянні

покращенню умов та полегшенні включення мікро-, малого та середнього підприємництва (ММСП) у ринки ресурсів агровиробництва та сільськогосподарської продукції, а також сприянні приватним інвестиціям в сільське господарство та агробізнес України [13].

У рамках угоди МБРР надав Уряду України позику у розмірі 200,0 млн. дол. США на допомогу у фінансуванні ряду програм із її кінцевим погашенням у 2037 році (рис.1). У березні 2022 р. внесено зміни до Угоди про позику, згідно з якими збільшено загальний авансовий платіж з 20 до 50 млн дол. США з метою надання фінансової державної підтримки суб'єктам сільського господарства для проведення діяльності в умовах воєнного стану.

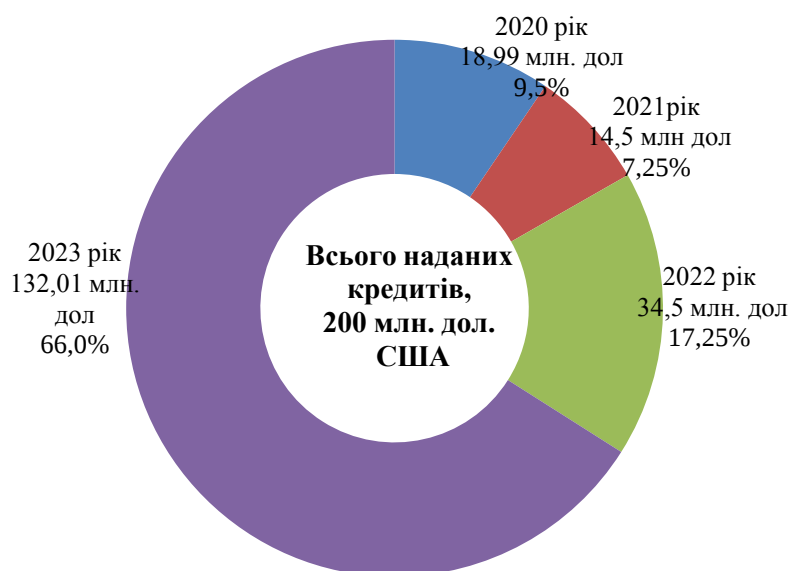

Рис. 1. Фактичний розподіл позики МБРР згідно Програми «Прискорення приватних інвестицій у сільське господарство», 2020-2024 рр.

Джерело: сформовано на основі [15].

У процесі реалізації програми, впродовж 2020-2024 рр., Урядом України було профінансовано ряд заходів на суму 1688 млн. грн, в межах яких виділено кошти на різного роду фінансові ініціати (рис.2) [14]:

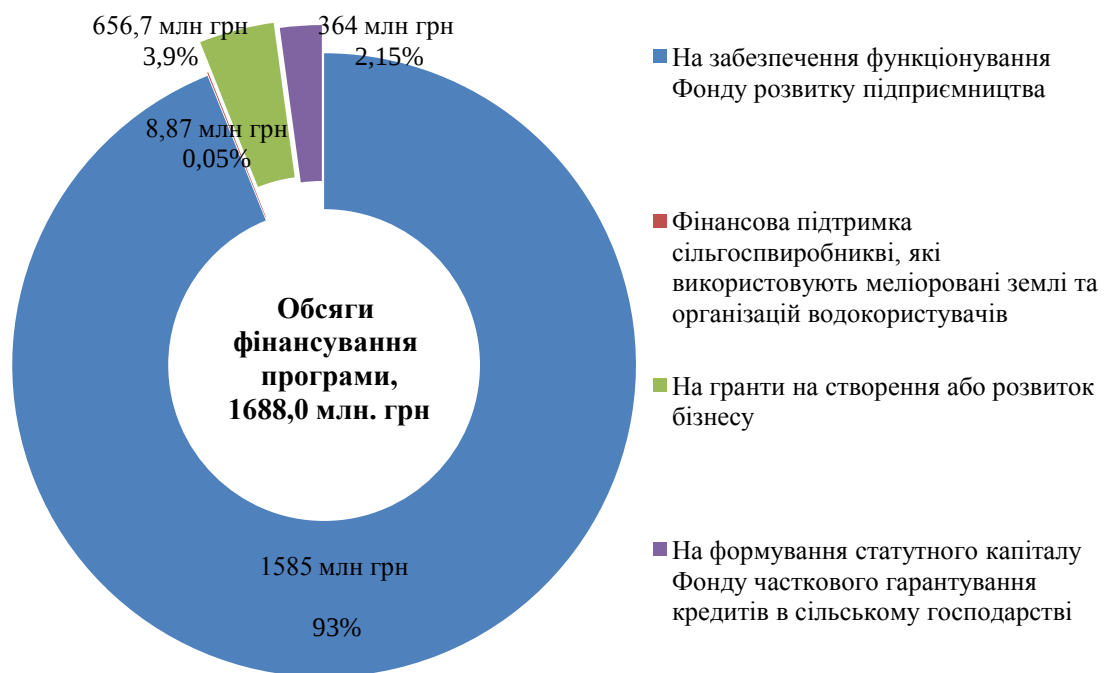

Рис. 2. Заходи підтримки бізнесу в межах реалізації Програми «Прискорення приватних інвестицій у сільське господарство», 2023 р.
Джерело: сформовано на основі [14].

Умовою надання коштів після реструктуризації умов проєкту було інформування МБРР про виконання таких результативних показників українською стороною, від яких залежали виплати коштів позики: щонайменше 4000 аграрних виробників отримали підтримку від держави у рамках «кредитної програми 5-7-9» у 2022 р.; кошти на пріоритетні сільськогосподарські програми та капіталізацію Фонду часткового гарантування кредитів в сільському господарстві (ФЧГК) включено до Державного бюджету України на 2023 рік. Обидві умови українською стороною були виконані, попри активну фазу повномасштабної війни рф проти України. Про це наочно свідчить розвиток та практичне втілення бюджетних ініціатив щодо підтримки сільського господарства в Україні за участі ФРП та інших фінансово-кредитних установ. Серед програм варто виокремити наступні: Державна програма «Доступні кредити 5-7-9»; Державна програма «Доступний факторинг»; Державна програма «Доступний фінансовий лізинг 5-7-9%», спільна програма Уряду України та ЄС «FinancEast» тощо.

В умовах військової економіки, основним джерелом фінансування діяльності вітчизняних сільськогосподарських підприємств в межах означених програм залишаються інвестиційні кредити, лєвова частка коштів яких припадає саме на сільське господарство (за окремими програмами понад 90%). Найбільш популярними є інвестиційні кредити, що надаються у межах зазначених Дєжавних програм на наступні цілі: підтримка посівної; переробка сільськогосподарської продукції; інвестиційні кредити для відбудови бізнесу; лізинг сільськогосподарської техніки та обладнання; підтримка ФОПів, в т.ч фермерських господарств; кредитування обігових активів бізнесу; пролонгація кредитів (обігові кредити); кредити рефінансування та відновлення виробничих потужностей тощо.

Моніторинг реалізації програми «Доступні кредити 5-7-9» засвідчує, що у період кризи COVID-2019 та на початку повномасштабної війни кредитна програма «5-7-9» використовувалась як зручний та всеосяжний інструмент підтримки сільського господарства. Понад 2/3 обсягу підписаних договорів припали на період воєнного стану (67,4%), зростання яких обумовлено змінами умов програми впродовж 4-х років, кількість яких склала понад 20 змін та доповнень, в т.ч тих, що стосуються підтримки сільгосподарських підприємств. Переважно підвищувався кредитний ліміт та розширювався перелік напрямів кредитування. Зокрема, у 2023 році окрім ММСП, в межах програми почав кредитуватися великий бізнес, найбільш стратегічних галузей національної економіки, серед яких і сільське господарство.

Зокрема, за напрямками кредитування 40,97 млрд грн припало цільово на сільськогосподарських товаровиробників. Зокрема, за період 2022-2024 рр. спостєрігаємо нарощення обсягів і кількості укладених кредитних угод. Так, у 2022 р. сільськогосподарські виробники одержали 9,6% від усього обсягу наданих кредитів згідно програми, у 2023 р. – 7,6%, а у 2024 р. – аж 11,4% [6] (рис.3).

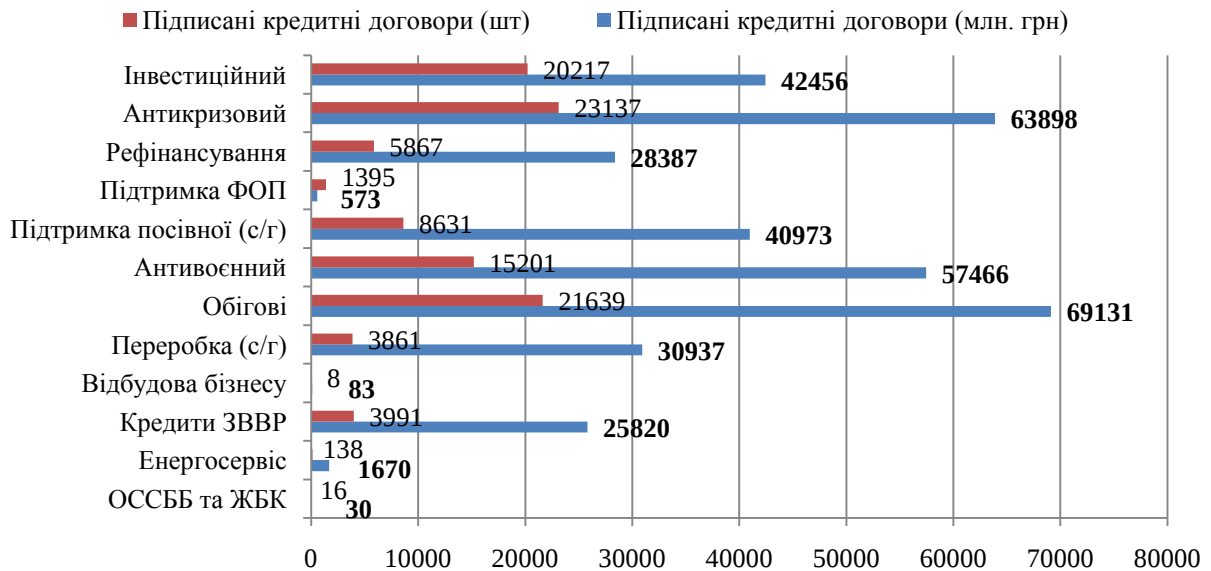

Рис. 3. Підписані кредитні договори за напрямками з початку дії Програми «Доступні кредити 5-7-9%» (2020-2024 рр.), млн. грн
Джерело: складено на основі [6,7].

Попри численні зміни умов програми, її галузева структура за період 2022-2024 рр. майже не змінилася: близько 2/3 від загального обсягу кредитування припадає на сектор сільського господарства – як стратегічно важливої галузі національної економіки (станом на 31.01.2025 року профінансовано проєктів на суму 160813 млн грн).

На сьогодні участь у програмі беруть 46-банків партнерів. ТОП-10 найбільшактивних банків за кількістю укладених кредитних договорів та сумами кредитних угод для сільгоспвиробників від початку дії програми представлено на рис. 4. Найбільш активними банками за кількістю укладених договорів є державні банки, на які припадає близько 60% (Приватбанк, Ощадбанк, Укрексімбанк та Укргазбанк) від усіх наданих кредитів в галузь.

Серед програм підтримки бізнесу вагоме місце займає Державна програма «Доступний фінансовий лізинг 5-7-9%». Особливо активно процес фінансування лізингу відбувся у період війни. Основний акцент програми лізингу здійснено на сільському господарстві та транспортно-логістичній галузі. Левова частка лізингових угод припадає на одержання в лізинг сільськогосподарської техніки та обладнання, окрім сільськогосподарського транспорту, і склала 6433,23 млн грн або ж 79,35% від

загального розподілу коштів виділених Фондом розвитку підприємництва (ФРП) на фінансування програми [7].

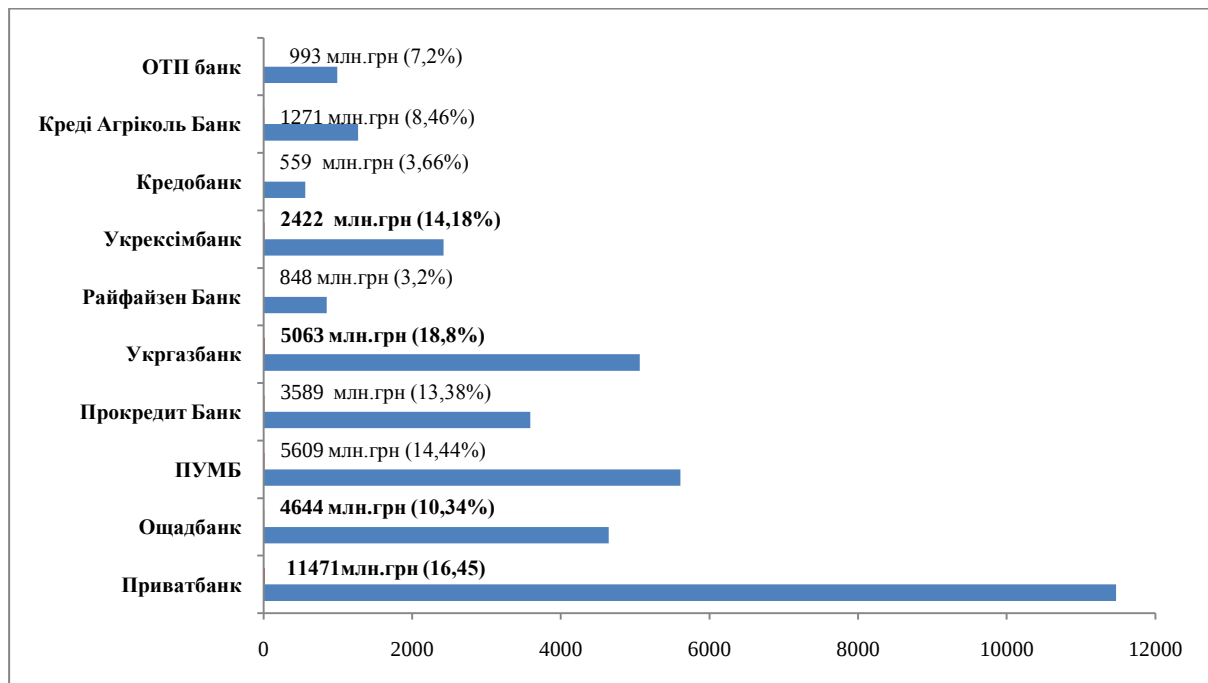

Рис. 4. ТОП-10 банків у розрізі кредитування сільгоспвиробників та їх частки у загальному обсязі виданих кредитів за Державною програмою «Доступні кредити 5-7-9%», станом на 13.01.2025 р.

Джерело: сформовано на основі даних: [16]

Моніторинг реалізації Державної програми «Доступний фінансовий лізинг 5-7-9%» у розрізі 2022-2024 рр. засвідчив, що суб'єкти сільського господарства активно користувалися програмним продуктом. Про це свідчить зростаюча динаміка наданих їм у лізинг техніки та обладнання. Зокрема, обсяги наданих лізингових послуг для досліджуваних підприємств стрімко зросли за період 2022-2024 рр. з 72,13 до 6097,13 млн грн. У розрізі регіонів, найбільші обсяги фінансування програми припадають на Одеську, Полтавську, Вінницьку, Львівську, Кіровоградську. Найбільша кількість підписаних лізингових договорів серед суб'єктів ММСП припадає на Львівську область, відповідно 209 договорів та 116 суб'єктів [8].

Серед державних програм фінансової підтримки сільгоспвиробників важливе місце відводиться Програмі «Доступний факторинг», запуск котрої відбувся 13 грудня 2023 року в рамках Державної програми «Доступні

кредити 5-7-9%». ФРП призначений оператором програми і реалізує її через банки-партнери (ТАСкомбанк, МТБ Банк, Комінбанк, ОТП Банк, ПАТ «Банк Восток»). Це новий фінансовий інструмент для забезпечення суб'єктів господарювання оборотним капіталом і дозволяє отримати негайний доступ до грошових коштів та відновити свою ліквідність для виробництва нових товарів в умовах війни. Без перебільшення, програма є заходом активізації одного із найбільш популярних у Європі фінансових інструментів фінансування обігового капіталу. До прикладу у Польщі на нього припадає близько 15% ВВП, а в Україні – лише 1% ВВП [10].

Фінансова підтримка суб'єктів за договорами факторингу передбачає компенсацію відсоткової ставки за факторинг на рівні до 13% річних. Уповноважений фактор надаватиме факторинг суб'єкту господарювання у розмірі до 95% дебіторської заборгованості, але сума фінансування не може перевищувати 150 мільйонів гривень, включаючи кошти, отримані за програмами «Доступні кредити 5-7-9%» та «Доступний фінансовий лізинг 5-7-9%». Максимальний термін користування факторингом – 360 днів. Згідно умов програми учасниками можуть бути лише українські підприємства, котрі мають відповідати таким вимогам: не бути банкрутом, не мати порушену справу про банкрутство та заборгованостей перед бюджетом, іншими державними соціальним фондами. В умовах війни та постійного дефіциту фінансових ресурсів, важливим є розширення програми через спільне надання державної підтримки та реалізації на рівні місцевих держадміністрацій та органів місцевого самоврядування як складової регіональних та місцевих програм розвитку малого і середнього підприємництва за рахунок коштів місцевих бюджетів, що визначено умовами Програми та Порядком реалізації [9]. Для цього ФРП укладає договори про співробітництво з відповідними місцевими держадміністраціями та органами місцевого самоврядування, в яких визначаються основні умови впровадження зазначених спільних регіональних та місцевих програм «Доступний факторинг».

Доволі популярною підтримкою для суб'єктів сільського господарства стала програма «FinancEast», котра реалізовувалась впродовж 2019-2024 рр. в межах ініціативи «EU4Business» та Угоди між Урядом України і ЄС в межах реалізації заходів «Підтримка Європейського Союзу для Сходу України». Мета – сприяння економічному відновленню Донецької та Луганської областей на територіях, що підконтрольні Уряду України; підвищення їх інвестиційної привабливості – через фінансування ММСП. Реалізація програми здійснюється Фондом розвитку підприємництва за непрямого управління Німецького банку розвитку (KfW). Партнерами програми були ТОВ «ОТП Лізинг», АТ «Ощадбанк» та АБ «Укргазбанк», після повномасштабного вторгнення на територію України до програми доєднався АТ КБ «Львівбанк» [11].

Фінансова підтримка суб'єктів господарювання в межах програми «FinancEast» передбачала компенсацію 50% від вартості інвестиційного проєкту. Такий інструмент по суті, виконував подвійну роль: для ФОПів покривав 50% інвестиційних витрат, тим самим спонукаючи їх до пришвидшення їх ділової активності; по-друге, для установ-партнерів слугував гарантією повернення половини суми кредиту або лізингу, мінімізуючи їх ризики та збільшуючи обсяг кредитних та лізингових операцій в регіоні.

Впродовж 2019-2021 рр. ця програма стала популярною для бізнесу на сході України, а її ефективність перевищила усі очікування: профінансовано 153 інвестиційні проєкти ММСП загальною вартістю 612,75 млн грн. Зокрема, у розріз регіонів 58% проєктів припало на Луганську та 42% Донецьку область. У розрізі сфер діяльності – найбільша частка проєктів припадає саме на сільське господарство (92,9%). На початку 2022 року, після повномасштабного вторгнення РФ на територію України, у програму введено додатковий компонент – підтримка агробізнесу на Заході України під час посівної кампанії та збирання врожаю, обслуговування якої здійснював АКБ "Львів". У результаті – фермери на заході України збільшили посівну

пшениці та жита на 10% порівняно з попереднім періодом і зібрали майже 14 тис. т високоякісного зерна. За допомогою цієї програми значна частина бізнесу із сходу змогла ролокуватися [12].

Висновки та перспективи подальших досліджень. Підсумовуючи вище сказане, слід відзначити, що бюджетна підтримка суб'єктів сільського господарства в умовах війни включає в себе різноманітні заходи та програми, спрямовані на забезпечення безпеки та стабільності галузі. Це охоплює інвестиційні та обігові кредити, лізинг на закупівлю сільськогосподарської техніки та обладнання, компенсації за втрати врожаю внаслідок військових дій, підтримку ринків збуту сільськогосподарської продукції та інші фінансові заходи, спрямовані на забезпечення стійкості сільськогосподарського виробництва в умовах війни.

Грунтовний аналіз державних програм фінансової підтримки суб'єктів сільського господарства, попри позитивну динаміку зростання обсягів фінансування інвестиційних заходів, засвідчив про існування ряду проблем, котрі мають комплексний характер і потребують вирішення. Переважно вони пов'язані із реалізацією програм державної фінансової підтримки, зокрема в частині реалізації програми «Доступні кредити 5-7-9%». Насамперед, невиправдане розширення програми призвело до втрати її первинного змісту (фінансування середнього, малого та мікробізнесу), а її фокусування з 2023 року на кредитуванні великого бізнесу та обігових потреб бізнесу спричинило до втрати ефективності програми, її первинної цільової інвестиційної спрямованості.

На переконання фахівців, а також рекомендацій НБУ та вимог експертів МВФ, потрібно сформувати новий формат програми за рахунок посилення моніторингу ефективності програми «5-7-9» та контролю за фінансовими потребами позичальників. З метою ефективності використання програмних коштів слід вернутися до початкової форми кредитування малого та середнього бізнесу і вжити ряд практичних заходів:

- зосередити обмежені ресурси на проєктах, що найбільше потребують підтримки;
- розробити більш чіткі критерії розмежування для окремих цілей кредитування програм для великого та малого/середнього бізнесу;
- розширити практику компенсації процентів за одержаними пільговими кредитами з місцевих бюджетів;
- сформувати систему заходів для мінімізації випадків зловживань окремими суб'єктами господарювання щодо можливостей одержання пільгового кредиту;
- підвищити ефективність державної підтримки кредитування економіки сільського господарства через комбінування різноманітних інструментів фінансування (доступні кредити, доступний фінансовий лізинг 5-7-9%, доступний факторинг, регіональні програми розвитку, міжнародні грантові проєкти тощо).

Зазначені пропозиції мають важливе практичне значення та потребують впровадження на урядовому та законодавчому рівні, а від так потребують подальших наукових досліджень.

Література

1. Гордей О., Новицька О., Левонюк А. Особливості бюджетного інвестування в умовах воєнного стану. Сталий розвиток економіки. 2024. № 1(48). С. 257-265.
2. Пілько А., Трухим Л. Перспективні напрями моделювання процесів оцінки й аналізу інвестиційної складової соціально-економічного розвитку регіону. Бізнес Інформ. 2021. № 10. С. 114-121.
3. Зелінська О. Механізм активізації зовнішньоекономічної діяльності регіону в умовах єврорегіонального співробітництва. Економіка та суспільство. 2022. №44. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-44-32> (дата звернення 15.10.2025).

4. Територіально-орієнтовані механізми стимулювання інвестицій у повоєнному відновленні України : аналіт. доп. / [Я. А. Жаліло, Н. В. Бахур, А. А. Головка та ін.] ; за наук. ред. Я. А. Жаліла. К. : НІСД, 2023. 78 с.

5. Про державну підтримку сільського господарства України: Закон України від 24.06.2004 № 1877-IV. URL: https://ips.ligazakon.net/document/t041877?ed=2015_02_12 (дата звернення 15.10.2025).

6. Державна програма «Доступні кредити 5-7-9%»: з початку року бізнес отримав пільгових кредитів на понад 50 млрд гривень. Міністерство економіки України. URL: <https://me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=7e65b42d-7ede-4bd0-a513-63dd2e81e5e6&title=DerzhavnaProgramadostupniKrediti5-7-9-ZPochatkuRokuBiznesOtrimavPilgovikhKreditivNaPonad50-MlrdGriven> (дата звернення 15.10.2025).

7. Звіт про результати аудиту ефективності на тему «Державна фінансова підтримка бізнесу в умовах воєнного стану». Рахункова палата. URL: https://rp.gov.ua/upload-files/activity/collegium/2024/42-2_2024/zvit_42-2_2024.pdf (дата звернення 15.09.2025).

8. Інформація про результати Державної програми «Доступний фінансовий лізинг 5-7-9%». URL: <https://bdf.gov.ua/informatsiia-pro-rezultaty-derzhavnoi-prohramy-dostupnyy-finansovyy-lizynh-5-7-9/> (дата звернення 17.09.2025).

9. Програма фінансової державної підтримки суб'єктів підприємництва за договорами факторингу «Доступний факторинг». URL: <https://bdf.gov.ua/programs/prohrama-finansovoi-derzhavnoi-pidtrymky-sub-iektyv-pidpryemnytstva-za-dohovoramy-faktorynhu-dostupnyy-faktorynh/> (дата звернення 14.09.2025).

10. Єлеико Т. Що таке державна програма Доступний Факторинг. ІНТЕРФАКС Україна. URL: <https://interfax.com.ua/news/blog/984233.html> (дата звернення 14.10.2025).

11. Програма на виконання угоди між Україною ТА Європейським Союзом «Підтримка Європейського союзу для сходу України». URL: <https://bdf.gov.ua/wp-content/uploads/2023/04/programma-FinancEast.pdf> (дата звернення 17.10.2025).

12. Програма FinancEast: 153 інвестпроекти, понад 600 мільйонів гривень. Економічна правдв. 21 березня 2023. URL: <https://epravda.com.ua/publications/2023/03/21/698090/> (дата звернення 15.10.2025).

13. Угода про позику (Програма "Прискорення приватних інвестицій у сільське господарство") між Україною та Міжнародним банком реконструкції та розвитку № 8973-UA від 27.08.2019. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996_005-19#Text (дата звернення 20.10.2025).

14. Звіту про результати фінансового аудиту проекту «Програма «Прискорення приватних інвестицій у сільське господарство». Рішення Рахункової палати від 14.06.2024 № 30-2. URL: <https://documents1.worldbank.org/curated/en/099101324091037966/pdf/P16694117c8c380031a574119d6c4daaf80.pdf> (дата звернення 15.10.2025).

15. Інформаційна довідка щодо стану співробітництва України зі Світовим банком. URL: https://mof.gov.ua/storage/files/%D0%9C%D0%91%D0%A0%D0%A0_01_06_2024%20.pdf (дата звернення 15.10.2025).

16. Мінфін: з початку року підприємці отримали 516 пільгових кредитів на 2 млрд грн за держпрограмою «Доступні кредити 5-7-9%». URL: https://www.mof.gov.ua/uk/news/minfin_z_pochatku_roku_pidpriiemtsi_otrimali_516_pilgovikh_kreditiv_na_2_mlrld_grn_za_derzhprogramoiu_dostupni_krediti_5-7-9-4984 (дата звернення 15.09.2025).

References

1. Gordey, O. Novytska O. and Levonyuk, A (2024), "Peculiarities of budget investment in conditions of martial law", Sustainable development of the economy, vol. 1(48), pp. 257-265.
2. Pilko, A.D. and Trukhym, L.R. (2021), "Promising directions of modeling the processes of assessment and analysis of the investment component of the socio-economic development of the region", Business Inform, vol. 10, pp.114-121.
3. Zelinska, O. (2022), "Mechanism for activating the foreign economic activity of the region in conditions of Euroregional cooperation", Economy and society, vol. 44, available at: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-44-32> (Accessed 15 October 2025).
4. Zhalilo, Ia.A. Bakhur, N.V. and Holovka A.A. (2023), *Terytorial'no-orientovani mekhanizmy stymuliuvannia investytsij u povoiennomu vidnovlenni Ukrainy* : [Territorially oriented mechanisms for stimulating investments in the post-war reconstruction of Ukraine: analytical report], NISD, Kyiv, Ukraine.
5. The Verkhovna Rada of Ukraine (2004), The Law of Ukraine "On state support for agriculture in Ukraine", available at: https://ips.ligazakon.net/document/t041877?ed=2015_02_12 (Accessed 15 October 2025).
6. Ministry of Economy of Ukraine (2020), "State program "Affordable loans 5-7-9%": since the beginning of the year, businesses have received preferential loans worth over 50 billion hryvnias", available at: <https://me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=7e65b42d-7ede-4bd0-a513-63dd2e81e5e6&title=DerzhavnaProgramadostupniKrediti5-7-9-ZPochatkuRokuBiznesOtrimavPilgovikhKreditivNaPonad50-MlrdGriven> (Accessed 15 September 2025).
7. Accounting Chamber (2024), "Report on the results of the efficiency audit on the topic "State financial support for business under martial law",

available at: https://rp.gov.ua/upload-files/activity/collegium/2024/42-2_2024/zvit_42-2_2024.pdf (Accessed 15 September 2025).

8. Entrepreneurship Development Fund (2025), "Information on the results of the State Program Affordable Financial Leasing 5-7-9%", available at: <https://bdf.gov.ua/informatsiia-pro-rezultaty-derzhavnoi-prohramy-dostupnyy-finansovyy-lizynh-5-7-9/> (Accessed 17 September 2025).

9. Entrepreneurship Development Fund (2025), "Program of financial state support for business entities under factoring agreements Affordable Factoring", available at: <https://bdf.gov.ua/programs/prohrama-finansovoi-derzhavnoi-pidtrymky-sub-iektiv-pidpryiemnytstva-za-dohovoramy-factorynhu-dostupnyy-factorynh/> (Accessed 14 September 2025).

10. Yeleiko, T. (2024) "What is the state program Accessible Factoring", INTERFAX Ukraine, available at: <https://interfax.com.ua/news/blog/984233.html> (Accessed 14 September 2025).

11. Entrepreneurship Development Fund (2022), "Program for the implementation of the agreement between Ukraine and the European Union", available at: <https://bdf.gov.ua/wp-content/uploads/2023/04/programma-FinancEast.pdf> (Accessed 17 October 2025).

12. Economic Truth (2023), "FinancEast Program: 153 investment projects, over 600 million hryvnias", available at: <https://epravda.com.ua/publications/2023/03/21/698090/> (Accessed 15 October 2025).

13. The Verkhovna Rada of Ukraine (2019), The Law of Ukraine "Loan Agreement (Program "Acceleration of Private Investment in Agriculture") between Ukraine and the International Bank for Reconstruction and Development", available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996_005-19#Text (Accessed 20 October 2025).

14. Accounting Chamber (2024), "Report on the results of the financial audit of the project "Program "Acceleration of private investment in agriculture", available at:

<https://documents1.worldbank.org/curated/en/099101324091037966/pdf/P16694117c8c380031a574119d6c4daaf80.pdf> (Accessed 15 October 2025).

15. Ministry of finance of Ukraine (2022), "Information note on the status of Ukraine's cooperation with the World Bank", available at: https://mof.gov.ua/storage/files/%D0%9C%D0%91%D0%A0%D0%A0_01_06_2024%20.pdf (Accessed 15 October 2025).

16. Ministry of finance of Ukraine (2022), "Ministry of Finance: since the beginning of the year, entrepreneurs have received 516 preferential loans for 2 billion UAH under the state program "Affordable loans 5-7-9%", available at: https://www.mof.gov.ua/uk/news/minfin_z_pochatku_roku_pidpriiemtsi_otrimali_516_pilgovikh_kreditiv_na_2_mlrld_grn_za_derzhprogramoiu_dostupni_kredit_5-7-9-4984 (Accessed 17 September 2025).

Стаття надійшла до редакції 22.11.2025 р.